CARNET DEL RODAMON

PAGINES DE VIATGE I TURISME

Tossa, la marinera

Hi ha diverses maneres d'encarar-se amb Tossa. Hi ha la posició de l'home assabentat, de l'erudit, que va a inspeccionar les construccions romanes de la Vila Vella i cerca minuciosament el caire diferencial o així que li permeti englobar-les o desglossar-les del negat de monuments de la mateixa época que hi ha encalmats arreu de la nostra terra.

No direm que aquesta manera de conèixer Tossa sigui la pitjor. Es perfectament comprensible, però, que és la més limitada de perspectives actuals, si bé és més pròdiga en suggestions i reconstruccions mentals que per mica de fantasia que hom tingui es converteixen fàcilment en incubadores fèrtils de llegendes brillants i de grans gestes de regust arcaic.

Després hi ha la visió d'aquells homes que veient clarament els angles precisos i contundents de les quatre parets d'una casa, clouen els ulls, encalfeja el cervell i et dinen amb absoluta bona fe que aquella casa és un edifici que les muntanyes una drapería vellutada.

Aquests són els pentes. Els creadors d'aquestes litografies de parasoles perfilades que ens pintan un món deliciat i sense sang, i que si els escoltéssim ens farien anar pel món caminant de puntetes, temerosos d'esclafar, per exemple, una rosa que ens dinen que és la groota rossa i daurada del pa quan surt del forn.

Per últim, hi ha qui d'un arbre en diu un arbre i d'una dona, una dona. Perquè un arbre i una dona, sense empoisinar d'argent les fulles del primer ni obrir una ferida sanguinosa a la pacs d'ella, tenen prou gràcia tal com són.

D'aquests som nosaltres.

Tossa, vista per nosaltres, és, doncs, aquest poble tancat de la banda de terra per altes serralades d'alzines sureres i cenyit pels costats per dos massissos avançats a mar.

Anys enrera, quan algú de Sant Feliu de Guíxols o de Lloret parlava d'anar a Tossa deien que anaven a aquell poble *que Déu no sabis on és*. Això pot donar una idea de les comunicacions que existien.

Ara s'han arranjat molt. Hi ha tres carreteres que hi condueixen: la de la Costa que ha unit amb Lloret i Blanes, la de Llagostera que la deixa al cor de La Selva, i aquesta recentíssima que acaben de desbrossar-li, obrint-li el camí de Sant Feliu de Guíxols.

Set-cents anys, però, d'incomunicació efectiva amb els pobles del voltant havien de deixar per força un sèc acusat en la psicologia dels tossencs.

Aquests en realitat són esquerps. No n'espereu pas una cordialitat excessiva, ni que sigui verbosa, com ho és quasi tota la dels marinera.

Ells amb ells tampoc són gaire expressius. Avesats a esgarrapar únicament llurs mitjans de viure del fons d'una mar gasiva on hi passen la major part de les hores del dia voltats de quietud, davant la immobilitat de les roques i la lenta expiració de la llum. Atents al ços de la xarxa o a l'estripada de l'agafat, es passen hores senceres sense descloure els llavis.

De vegades hem arribat a pensar si aquests mènera d'emetre els pocs mots que tenen els tossencs, fondos i resonants, com el en lloc de la boca eixissin del pit, no els va d'un inhabil deiximent de la llengua pel poc ús que en fan.

La primera avançada que us ve a rebre en entrar a Tossa és una gran muster de peix.

Es un perfum fort que se us emporta enfaire i que no sabeu bé si us plau o si us molesta.

Es una barreja de peix fresc i d'anxoves contidades arrebossades de sal grufonda i brillant com vidre.

Les anxoves de Tossa és una cosa immortal.

No tenen cap pam de llargada ni les cenyeixen amb estàtcies escollides.

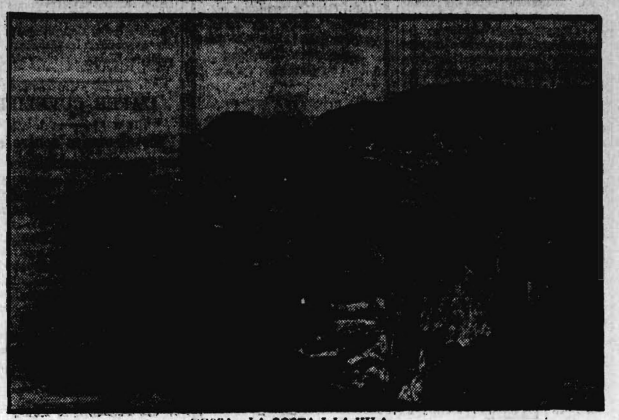
Una mica de fonoll marí, una altra mica de llorer, un sostre de sal, un pols de pebre, i la resta ja ho farà el temps i la serena. Però quan us les presenten obertes i submergides en una platada d'oli i les veieu vermelles com si fes pintessin de mangra i sentiu aquella olor d'algues salabroses i teniu entre les dents aquella llenca molsa atapeida i gustosa, que alterneu amb l'aspror d'unes olives negres i menudes, ja us poden venir a parlar de combinacions abarrocades i de plats sumptuosos i complicats, que res del món us faria deixar aquell gustet picant que us perfuma la boca i que us anima a aixecar enlaire, el braç ben estès, el porró ventrut pesant de vi negre.

Podrà semblar innocent, però no tenim cap inconvenient a assegurar que per copsar les gràcies de Tossa és imprescindible una prèvia coneixença de les seves anxoves.

Així us posa la flameta de l'entusiasme als ulls i us mireu les cases abocades a la platja, emblanquides amb colors violents, primaris, i les trobeu joioses com a meravellades de veure's reflectides a l'aigua inquieta que dóna una figuració ondulant a les façanes grogues, blanques, vermelles...

El to auster de les alzines formen un mare greu al voltant de l'exaltament brillant del poble i trobeu que cap altra cosa és més ajustada al paisatge que aquests camins de burell que davallen fins a la mar, seguint els murs sòlids, massissos de l'antiga vila, les torres dels quals, revellides i cobertes d'herbes parasitàries, s'escrostonen obrint esborancs extensos per on veieu un retall de mar i una barca que s'hi gronxa.

L'única cosa que es pot fer alesbores, si sou conscient de la vostra obligació, és cercar l'ombra d'un pi, i ajaureu-hi, mig aclucant-vos-hi d'ulls al deliri de la llum de la mar blava que es besa allà al llunyi amb la del cel.

TOSSA.—LA COSTA I LA VILA

La Costa Brava

La Cote d'Azur, que diem una mica emfàticament, té una llargada de 200 quilòmetres.

Entre els dos extrems, Tolon i Menton, s'estén la costa que ofereix les formes i colors més inesperats. Cales fondes que s'emmirallen a les aigües pures i menyagres; costes cobertes de vegetació luxuriosa; platges brillants i renoveres; llum brillant i suau alhora: tot s'aplega i es desglossa al llarg d'aquesta costa singularment formosa.

A pocs quilòmetres d'aquestes ribetes benèfiques s'aixequen les muntanyes de línies acusades i roquinsars abruptes, frondoses i entortolligades de rius que neixen dels cims coronats de neus perpétues.

Per al turista, el que té més interès és Niça. No en va se l'ha anomenada "Paradís del Turisme".

La diversitat dels seus voltants és una de les gràcies més essencials que posseeix. Mostra un cel blau purissim que exalta la naturalesa extremadament florida i gràcies a un veritable canemàs de camins pràctics i confortables és un centre turístic de primer ordre.

De Cannes fins a Menton, el decorat canvia un miler de vegades. I sempre és pintoresc.

Dominant la costa capriciosa i encisadora s'aixequen les Corniches. Des d'una d'elles, la Corniche-André-de-Joly, hom descobreix una amplada d'horitzó sense límits.

Jean les Pins, Antibes, Cagnes, Villefranche, Beaulieu, Saint Jean, Ricquebrune, Eze, La Turbie són també altres llocs de joiosa bellesa.

Els Alps, molt a prop, ofereixen al visitant un contrast sedant, amb els seus pobles penjats al cim de llurs pics majestuosos i llurs boscúries seculars.

D'altra part la línia ferroviria Niça-Coni permet de fer un trajecte pintoresc a tot èsser-ho en un sol dia. El tros Niça-Briel és la part més interesant d'aquest itinerari que travessa monuments artístics importantíssims. A remarcar els viaductes de l'Escarène amb la seva gran arcada de 36 metres i deu arcs més de 10 metres. El de Berera, de dos pisos, de 45 metres, sostinguts per una ogiva de 25 metres d'obertura.

Niça, la capital de la Costa Blava, és incontestablement una de les ciutats turístiques més ben muntades. Davant l'harmoniosa badia dels Angels s'obre la ciutat cosmopolita, el centre de la qual és l'Avinguda dels Anglesos, una de les seves gràcies capitals.

Edificis monumentals, camps d'esports immensos, jardins a cada pas, públics i privats, monuments i sobretot gent, gent de tota mena però ben atesa, elegant, de gran to.

Hi ha qui diu que a Niça cal anar-hi a l'hivern. Si es tracta de fer vida de gran món, de relació i d'assistir a festes, se'ls ha de donar la raó. Però tant Niça com tota la Costa Blava val més, almenys pel que hi va per primera vegada, de visitar-la a l'estiu.

No hi ha l'acumulació, el fervament de turistes esbalaidor que entren i surten i acaparen tots els llocs. Allà on se sap que hi ha una cosa interessant a veure, hi aneu i veieu cotxes de totes les marques, vestits originalíssims, rostres pertanyents a totes les races, però l'objecte de la vostra excursió us és defesa de veure-la perquè s'hi interposa entre ella i vós una veritable barrera humana.

Ara, en canvi, encara que Niça sosté el seu rang i la trobeu concorreguda, podeu fer les excursions que us plagui còmodament i podeu possessionar-vos de les terrasses i aposentar-vos a l'hotel que escolliu.

Vaj la pena de resistir uns graus més de calor, que la compenseu de sobres perquè almenys teniu lloc per a respirar.

Demà passat tindrà lloc l'excursió marítima a

TOSSA

en homenatge al doctor MELÉ, en el "PRINCIPE ALFONSO". Sortida a les 7. Arribada a les 10

VIATGES BLAUS

Rambla del Centre número 37
Telèfon 23252

Un nou servei turístic a Sitges

A Sitges s'ha inaugurat fa poca dies un nou servei de circumvalació per mitjà de vagonetes elèctriques, ço que *ha vingut a resoldre un problema turístic de màxima importància*, ja que facilita la comunicació del poble amb l'hotel, el Golf i el parc de Terramar. Aquest servei, no cal dir com tot seguit ha merescut el favor del públic i les dites vagonetes es veuen sempre plenes de turistes, estiuejants i gent del poble.

Tot demostra com Sitges va preparant-se per al Turisme, els alicients de la seva platja, la comunicació ràpida i contínua de trens, el Gran Hotel a punt d'inaugurar-se, el Golf, l'autòdrom, el servei suara inaugurat de circumvalació, la netedat i la cura que en tot es veu, comencen de donar fruit. El turista dóna avui vida a quatre hotels confortables, aquest mes potser s'inaugurarà el Gran Hotel; ha estat demanat a l'Ajuntament el permís per installar-hi uns banys amb atraccions pel sistema de les grans platges americanes. Sitges, doncs, podrà servir-nos com a peüra de toc per al nostre turisme. Cal només que la benemèrita Societat d'Atracció de Forasters i el nou Touring Sitges, S. A., continuin sense interrupció la seva tasca en pro del turisme sitgetà.

Una observació

He constatat, amb molta freqüència, un fet no gaire afalagador en els nostres joves excursionistes, i és, que si és ben cert que quan es troben en la contemplació de totes aquelles sublime meravelles que la natura ens ha atorgat, en canvi, quan han deixat aquells paratges per retornar a llurs llocs de procedència, tot d'una obliden la visió d'aquells encisos, i si una mica d'indulgència mereixen algunes excepcions, són precisament aquella que, amb tot i l'oblit, serven "vagament" un record d'allò que tant els havia captivat en copsar la magnificència d'aquell quadre esguardat amb fruició. Però, dissortadament, aquests darrers no són els més, i s'ha donat el cas paradoxal — en els primers — que al cap de pocs mesos d'haver efectuat una excursió a un lloc determinat, en parlar-ne en reunió ja no tan sols no s'hi recordat d'aquella cosa vista, sinó que tampoc no en reporden el seu nom ni els pobles per on passaren per tal d'arribar-hi.

Un altre cas ben particular hi ha, encara, en la generalitat dels excursionistes — consti, però, que en aquesta generalitat no hi són inclosos els veritables excursionistes — i és que si senten parlar d'una cosa vista, no paren esment en els relats que se'n puguin derivar, i no *poden dissimular una actitud d'indiferència o de menyspreu.* I cal convenir que aquestes actituds són més aviat filles de la poca memòria que no pas d'una manca de voluntat, perquè aquest fenomen radica precisament en la manca d'atenció i de retenció.

Jo sóc d'un tremp completament oposat, ço és, em plau de discutir les coses conegudes per tal de suggerir i copsar petits detalls, ja que la multiplicitat d'aquests detallets (mal anomenats "insignificances") constitueixen precisament el conjunt harmònic i apoteòsic d'aquella aquarella al natural.

I més dir encara per justificar el meu temperament: en l'edició de LA PUBLICITAT de dissabte passat, en el "Carnet del Rodamon" hom feia l'apologia de la bellesa exuberant de la badia de Pollença, i en un dels molt exaltats paràgrafs, es deia: "...i prop del pic de Formentor s'afua la talaia en runes des d'on s'esguarden les colossals muntanyes d'Inca."

Poc podrien sospitar, els qui em llegeixen, el que em seria plaent, com a català insular i com a fill d'Inca que sóc, que l'intel·ligent narrador de les coses de la meva terra fes l'apologia de la colossalitat de les muntanyes del meu poble... Podria estar ben segur que, malgrat dsser-me ben familiar aquell clos, *jo no deixaria pas de llegir-lo amb interès*, contràriament al que farien aquella... diguem-ne excursionistes, de la desetenció dels quals he hagut de blasmar; i ben a contracor, per cert.

NICOLAU PASQUAL

Estocolm i la seva Exposició

Estocolm, la capital escandinava, amb la seva bellesa natural i arquitectònica, ofereix el marc ideal per a una Exposició de les arts i indústries nòrdiques. En passar dels seus 700 anys, aquesta ciutat encantada ha anat formant-se sobre les illes pròximes del llac Malaren. En el seu case antic resten com a senyals de la seva noblesa superbs portals i façanes medievals, com el Palau de la Noblesa, el Palau Reial i l'església de Riddarholmen.

El sistema de canals que travessen la capital adquireixen en les clares nits nòrdiques d'estiu, aquelles nits mistiques de reflexos solars, un to de plata, embruixat per l'aire fresc i perfumat de les olors resinoses i nítides dels boscos escandinaus.

Estocolm, amb el seu mig milió d'habitants, és en realitat la veritable metròpoli del nord. La marca de la vida moderna (l'activitat) es fa patent en el moviment de cada dia, dels seus barris jardins, en els edificis públics, en les biblioteques, museus, etc., i en les llargues rengleres d'automòbils que travessen els carrers de la ciutat, la perfecció en el servei telefònic, les línies aèries i ferroviàries que comuniquen amb totes les línies transatlàntiques del món. Aquesta interessant ciutat ha obert el mes de maig passat una Exposició de les seves arts i indústries que ha desvellat l'admiració de tothom que l'ha visitada. Emplaçada en un antic parc reial, al llarg d'un pintoresc canal i propera al Skansen, museu històric a l'aire lliure de la indústria domèstica i les tradicions sueques, ço que permet la comparació i l'estudi retrospectiu d'aquesta activitat del poble escandinau.

En aquesta Exposició ha revestit especial interès la secció d'estils arquitectònics moderns i l'aplicació en la construcció de la fusta, rajoles, cerámica, cristall, etc., des del punt de vista pràctic i decoratiu. Una representació d'arquitectes de tot el món han estat invitats quan la seva inauguració «i han» fet públic en els seus pelsos l'admiració que els va desvetllar aquesta interessant exposició sueca.

Hem rebut una carta del bon amic Frederic Mistral, on ens comunica les dates i les festes que se celebraran a la Provença per commemorar el Centenari de Mistral.

Dia 7 de setembre: Inauguració d'un bust de Mistral a Avinyó. Dia 8: Grans festes a Maillane. Dia 9: L'homenatge a Avinyó. Dia 10: Homenatge a Cornfentros. Dia 11: A Arles. Dia 12: A Santa Maria de Mar; i el dies 13 i 14: tancament de festes a Marsella.

Mistral, fa poc vingut i homenatjat amb els felibres a Barcelona, invita els catalans a aquests festeigs. No cal dir com ho agraïm i voldríem que fossin molts els que ens acompanyessin. per tal de sumar-nos aquells dies amb els nostres germans de la Provença. Cal per això, que les nostres Agències de Viatges i les Companyies de Ferrocarrils facilitessin aquest homenatge que el nostre poble té el deure d'oferir al gran poeta. A ells principalment va dirigida aquesta nota des de les pàgines turístiques del Rodamon.

De la festa a la memòria del Dr. Ignasi Melé

TOSSA DE MAR

La tercera població marinera que s'albira efectuant un peregrinatge marítim a partir de la punta del Tordera, on té lloc l'iniciament de la Costa Brava, és Tossa de Mar, emplaçada vistosament a la dreta de la riera del seu nom i separada de sa companya pel Cap de Tossa. En ell es recolza el recinte fortificat de "Se Vila Vella". exemplar únic que guirebé es conserva intacte a Catalunya.

Arrodoniten la fesomia de la població, donantli un marcat caràcter, el murallam altivol reforçat per rabassudes torres de guaita i defensa i algunes ruines... mut testimoni que remembra el poble de l'edat mitjana subjectat a la força, impossició i dòmini de poderoses senyors feudals.

La bonica i pintoresca població que ens ocupa, feu de gran ascendància en passades centúries, car el document més antic que es coneix datat de l'any 966, quan Se Vila Vella formava part del comtat i bisbat gironins. L'esmentat instrument completeix en la donació que els executors testamentaris del Comte de Barcelona Miró I — en 12 de les calendes de desembre de l'any 12 del regnat de Lotari — feren al Monestir de Santa Maria de Ripoll de l'alodi de TORSA junt amb els seus vilatges, casals, masies, hortes, prats, selves, molins, aigües, hostals, turons cultivats o no, pastures, herbes; així també les esglésies que allí estaven fundades, amb llurs delmes i primícies... perquè els monjos preguessin a Déu per l'ànima del referit Comte difunt. Foren marmessors testamentaris el germà del Comte, Borrell II — el qual l'any 992, sis dies abans de fer el seu traspàs, va confirmar en el seu testament l'atorgació del susdit alodi al Monestir.

Cal suposar que l'origen de Tossa s'ha de cercar de més lluny, cosa que ho corroboren les troballes arqueològiques dels "Ametllers" durant les excavacions començades l'any 1914, les quals donaren per resultat el descobriment d'una VILA ROMANA, si bé formada d'obra rústega del país, tipus verament curiós i poser únic a la nostra terra, és interessantíssima per la seva disposició; però el més remarcable són els dos mosaics on hi campegen dibuixos i figures de colors molt vius i ratlles geomètriques. El primer, o de l'atri, és el més profitós; hi ha -libuixada, a més de l'esmentada figura, una inscripció llatina que diu: "Salvo - Vitale Felix TURISSA..." nom que podria originar el que ha vingut després com Turssia, Tursia, Tursa i Torsa, arribant per últim a l'actual Tossa. En les mateixes excavacions a què ens referim, es va trobar cerámica de diverses classes; fragments d'ánfores; DOLIUMS o gerres per a posar oli; cerámica vermella: marbres plans, escultturats i fragments en colors; ferros i monedes. — algunes dels primers segles de la nostra era —. Aquestes descobertes de l'época romana les devem gràcies a l'esforç, estudis i voluntat ferma del patriota que tant va treballar per la coneixença i l'enaltiment de la seva vila, l'insigne metge de Tossa i company dels excursionistes, el doctor Ignasi Melé, el qual, dissortadament, ha fet ja el seu traspàs. Encara està en la memòria de tots la diada del 3 d'octubre de l'any 1926, en què tot Catalunya arborada de fe es va adherir entusiàsticament a la festa del seu homenatge. en plena persecució dictatorial. Actualment les coses han canviat i el vinent diumenge, dia 10, les collectivitats excursionistes honoraran el record del nostre company.

Tots els abats de Ripoll, des de la donació de l'any 966, i sense tenir en compte les diverses usurpacions de què van èsser objecte, es consideraven senyors jurisdiccionals de la vila de Tossa. El primer que va fruir la dignitat abacial va èsser Arnuli, i el darrer Andreu de Casasus i de Torres, que cessà en publicar-se la llei del 6 d'agost de l'any 1811, per la qual cosa s'incorporaren a la corona les jurisdiccions baronials.

L'abat Raimond de Berga, va èsser qui establí lleis i costuma favorables als habitants en fundar l'any 1186, al Mont-Guardí, parròquia de Sant Vicents de TORSA, el castell que s'hi construí, motivant la dita fortalesa la concessió d'algunes gràcies als seus pobladors i facultantlos d'emplaçar o tenir les cases a l'interior o exterior de les muralles. En el Mont-Guardí — potser per a servir de guarda — i actualment el promontori de Cap de Tossa, es troberen algunes restres pertanyents a remotes factories de les quals no ha estat possible d'esbrinar l'origen. En l'época moderna es descobriren sepultures i possiblement d'altres estaran soterrades en els fonaments de l'actual farell, la inauguració del qual va tenir lloc el dia 27 d'agost de l'any 1917.

La visió de les defenses i muralles de Tossa, representa un mu-

UNA GRAN EXCURSIO A

NIÇA

dies 14, 15, 16 i 17 agost

en la rapidíssima i confortable motonau

"PRINCIPE ALFONSO"

6.500 tones, 2 hèlixs, 17 milles

VIATGES BLAUS

Rambla del Centre, 37 - Tel. 23252

La eloqüent unanimitat

Pel damunt dels explícits raonaments diversos que coincidèixen en l'apreuament d'un afer existeix un mòbil implícit, de vegades ignorat, que els impulsa i els avala. Es el que podríem dir-ne adient.

La llavor no germina arreu, li cal la terra propícia i el clima adient.

Llançar una idea al vent és una cosa fàcil. Però, la qualitat de la idea, la seva possible realització depèn, més que tot, del resso que promogui i de què hom l'assimili com a pròpia. Es a dir, que ja vagaregi nebulosament abans de definir-se, rotundament i precisa, en el pensament de cadascú.

Aquest és el procés lògic que ha seguit la demanda feta referent a què els trens expresos s'aturin a Caldes de Malavella.

Tot just iniciada per nosaltres la campanya ens hem vist secundats per la majoria de la premsa diària de Barcelona i per molts periòdics de les comarques gironines.

Això vol dir que no propugnàvem una iniciativa capriciosa i estèril, sinó que sol·licitàvem una millora que tothom considera necessària.

Caldes de Malavella, repetim-ho, tindrà o no importància per ells mateixa — nosaltres creiem que sí, puix que als seus magnífics balnearis no els manca altra cosa que solucionar aquest afer del ferrocarril per a desenvolupar-se ràpidament i obtenir la mateixa fama que el Vichy francès—. Però, el que és fora de dubtes és que, àdhuc admetent que fos una vilota humil i ignorada, seria igual que ara el camí obligat, per avinent, d'anada a la Costa Brava.

¿Es que encara aquesta Costa no té un interès suficientment reconegut per decidir als consellers de M. S. A. a atorgar-li la deferent actitud que es concedeix als presumptes negocis? ¿O és que creuen que no val la pena d'impulsar el turisme de Catalunya?

Una i altra cosa serien errades imperdonables en homes que dirigeixen els destins d'una de les companyies més importants d'Espanya. Ens els mostrarien excessivament limitats de visió. Massa dòcils a una rutina burocràtica i inoperant.

Podríem esmentar diverses nacions estrangeres i precisar un sens fi de llocs introduits a les grans rutes del turisme internacional gràcies al constant esforç de les companyies ferroviàries que ofereixen un fàcil trasllat al visitant. I aquests llocs no tenen, ni de lluny, l'interès de la nostra marina ni en tipisme ni en bellesa intrínseca. Però s'hi han construït camins ferroviaris, s'hi han aixecat confortables hotels i n'han fet un lloc amable i famós. Han després quantitats fabuloses comptant tan sols amb el negoci hipotètic que els pogués aportar una propaganda intel·ligent i continuada. I han reeixit.

I aquí, que ens ho trobem tot fet, que podem enorgullir-nos de posseir les més belles terres que poden èsser visitades, que gaudim d'un clima benigne en totes les estacions de l'any, que amb el mínimum de propaganda conduiríem els turistes forasters a corrua feta, ens trobem que una simplíssima complicació de caràcter administratiu ens anulla tots els esforços i ens allunya una font d'ingressos extraordinària.

Es simplement incomprensible.

CANUT PELLISSER

Al Pireneu i Costa Brava

Una excursió en autocar de tres dies a

VIC, RIPOLL, PUIGCERDA, FONT ROMEU, PERPINYA, ESTARTIT, LES GAVARRES, BARCELONA

els dies 15, 16 i 17 d'agost

VIATGES CATALONIA

Rambla del Centre, número 37
Telèfon 23252